

ПРОЦЈЕНА

**угрожености подручја општине Станари од елементарне непогоде и друге
несреће**

Станари, 2016. године

У В О Д

Чланом 145. Закона о заштити и спасавању у ванредним ситуацијама, утврђено је да су идентификација, процјена и праћење елементарне непогоде и друге несреће једна од стратешких области Програма заштите и спасавања Републике Српске, односно општине.

План заштите и спасавања чине сљедећи документи:

- а) Процјена угрожености од елементарне непогоде и друге несреће,
- б) Планирање превентивног дјеловања,
- в) Планирање приправности,
- г) Планирање мобилизације,
- д) Планирање хитног одговора.

Процјена угрожености је полазни и темељни документ Плана заштите и спасавања.

Уредба о садржају и начину израде Плана заштите од елементарне непогоде и друге несреће, коју је донијела Влада Републике Српске (»Службени гласник Републике Српске«, број: 68/13), развила је методолошки приступ и начин израде овог документа.

Процјена угрожености подручја општине Станари од елементарне непогоде и друге несреће није статичан документ и она подлијеже ажурирању, у зависности од процјене околности или кључних елемената, који су битни за њену вјеродостојност.

САДРЖАЈ

I ОПШТИ ДИО

1. ПОЛОЖАЈ И КАРАКТЕРИСТИКЕ ОПШТИНЕ СТАНАРИ

1.1 Карактеристике територије општине Станари

II ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ ОПШТИНЕ

2.1. Привредна развијеност, основне индустријске гране

III ПРИРОДНЕ ОДЛИКЕ ПОДРУЧЈА ОПШТИНЕ СТАНАРИ

3.1. У географском смислу

3.2. Климатски услови

3.3. Падавине

3.4. Хидролошки аспект

IV ТЕРИТОРИЈА ОПШТИНЕ И ЊЕНА СТРУКТУРА

4.1. Материјална, културна добра и околина

4.2. Становништво и насеља

V СТАМБЕНИ И ДРУГИ ГРАЂЕВИНСКИ ОБЈЕКТИ

5.1. Транспортни и други објекти и инфраструктура

5.2. Објекти за снабдијевање водом

5.3. Мостови и тунели

5.4 Електроенергетска инфраструктура

5.5. Трафостанице и далеководи

5.6. Здравствени и ветеринарски капацитети

5.7. Бензске пумпе

5.8. Објекти површинске и подземне експлоатације руда и минерала

5.9. Вјерски објекти

VI ИДЕНТИФИКОВАНИ РЕПРЕЗЕНТАТИВНИ РИЗИЦИ

- 6.1. Укупна листа идентификованих репрезентативних ризика
- 6.2. Хидрометеоролошки ризици
- 6.3. Геолошки ризици
- 6.4. Ризици усљед клизања тла
- 6.5. Биолошки ризици
- 6.6. Ризици за људе, храну и воду
- 6.7. Ризици код животиња и намирница животињског поријекла
- 6.8. Ризици од пожара отвореног простора
- 6.9. Ризици од експлозије неексплодираних убојних средстава
- 6.10. Ризици у саобраћају- жељезничком и друмском

VII АНАЛИЗА РИЗИКА-СЦЕНАРИЈА

- 7.1. Од пожара на отвореном простору / шумски пожари /
- 7.2. Ризик од пожара
- 7.3. Процјена ризика од пожара
- 7.4. Од атмосферских и хидрометеоролошких хазарда- поплава, града, високих сњежних падавина, суше, олујних вјетрова
- 7.5. Угрожена подручја од интезивних и дуготрајних падавина
- 7.6. Најчешћи узрок и посљедице поплава
- 7.7. Мјере заштите од поплава
- 7.8. Суша
- 7.9. Процјена стања и властитих могућности на заштити и спасавању
- 7.10. Олујно невријеме
- 7.11. Процјена стања и властитих могућности на заштити и спасавању
- 7.12. Град
- 7.13. Сњежне падавине
- 7.14. Од хидрометеоролошких хазарда – клизишта, одрона и спуштања тла
- 7.15. Од биолошких хазарда-епидемија заразних болести које нападају људе, биљке и животиње и намирнице биљног и животињског поријекла
- 7.16. Ризици по становништво

7.17. Ризици по биљке

7.18. Ризици по људе, храну и воду

7.19. Ризици код животиња и намирница животињског поријекла

7.20. Инциденти од експлозија мина и неексплодираних убојних средстава

VIII ВРСТА И БРОЈ РЕАЛНИХ РИЗИКА

IX СЦЕНАРИО НАЈГОРЕГ МОГУЋЕГ ДОГАЂАЈА

X ПРИЈЕДЛОГ ЗА НИВО МЈЕРА И АКТИВНОСТИ

10.1. Мјере и радње које треба спровести у циљу превентивног дјеловања од природних и других несрећа

XI ДОНОШЕЊЕ ОДЛУКЕ ПО ПРИЈЕДЛОГУ ЗА НИВО МЈЕРА И АКТИВНОСТИ

11.1. Земљотрес

11.2. Поплаве

11.3. Шумски пожари

11.4. Природни узроци (суша, олујно невријеме, град, клизишта и високе сњежне падавине)

11.5. Биолошки хазарди- епидемије заразних болести које нападају људе, животиње и биљке и намирнице биљног и животињског порјекла

11.6. Несреће у индустрији и у другим привредним објектима

11.7. Несреће од неексплодираних убојних средстава

I ОПШТИ ДИО ПРОЦЈЕНЕ

1. ПОЛОЖАЈ И КАРАКТЕРИСТИКЕ ОПШТИНЕ СТАНАРИ

1.1 Карактеристике територије општине Станари

Табела број: 1

Ред. бр.	Назив карактеристике	Стање
1.	ВЕЛИЧИНА ТЕРИТОРИЈЕ ОПШТИНЕ СТАНАРИ	161 км ²
2.	ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ	Стратешки
3.	ПРИРОДНЕ ОДЛИКЕ	Повољне
4.	КЛИМАТСКИ УСЛОВИ	Повољни
5.	ХИДРОЛОШКИ УСЛОВИ	Повољни
6.	КОМУНИКАЦИЈЕ -копнене *друмске * жељезничке	Развијене Магистралне везе Жељезничка станица
7.	БРОЈ СТАНОВНИКА	7 765
8.	ГУСТИНА НАСЕЉЕНОСТИ	63 становника/км ²
9.	ОБРАЗОВАЊЕ -број ученика	464
10.	СТРУКТУРА ЗЕМЉИШТА -пољопривредно земљиште -шумско земљиште -грађевинско земљиште -рудно земљиште -остало земљиште	55.00% 40.95% 3.09% 0.13% 0,83%
11.	МИНЕРАЛНЕ СИРОВИНЕ	Лигнит, шљунак, пијесак

II ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ ОПШТИНЕ

По конфигурацији терена и геопроектним координатама, станарско подручје је доста хомоген простор, величине 161 км². Граничи са општинама: Теслић, Прњавор, Дервента, Тешањ и градом Добој. Рељеф станарског подручја је углавном благо брдовит, мањим дијелом и брежуљкаст, са највишом надморском висином 343 м (Радња Доња) и најнижом 138 м (Брестово). Тринаест насеља овог западног дијела размјештена су са обије стране пруге Бања Лука - Добој, у дужини око 25 км, а и ширина сјевер-југ је отприлике исто толико.

2.1. Привредна развијеност, основне индустријске гране

Привредни развој је заснован на развоју индустрије, уз доминацију рударског сектора. Носилац привредног развоја је ЕФТ Рудник и Термоелектрана Станари.

Учешће у привредној структури оствариле су и друге привредне гране:

- Саобраћај и везе,
- Грађевинарство,
- Пољопривреда и трговина,
- Укупан број привредних субјеката и самосталних предузетника на подручју општине је 64, у којима је запослено око 996 радника.

Капацитети прехранбене индустрије:

У области производње хљеба и пекарских производа (пецива, колача, тјестенина и др), на подручју општине, регистрована су два предузећа.

III ПРИРОДНЕ ОДЛИКЕ ПОДРУЧЈА ОПШТИНЕ СТАНАРИ

Природне одлике подручја општине Станари изражене су карактеристикама сјеверног дијела Републике Српске.

3.1. У географском смислу, општина Станари се налази у сјеверном дијелу Републике Српске. Подручје је благо брдовито, испресијецано мањим водотоцима. Надморска висина је од 138 до 343 м.

3.2. Климатски услови на овим просторима су умјерено-континенталног типа, са топлим љетима и умјерено хладним зимама.

3.3. Падавине су углавном неуједначено распоређене током године.

Количина падавина се креће од 600-1200 мл/м².

3.4. Хидролошки аспект општине Станари се може означити као солидан, према билансу и истражености површинских и подземних вода за станарско подручје. Његову основу чине ријеке Укрина, Радња, Остружња и Илова.

IV ТЕРИТОРИЈА ОПШТИНЕ И ЊЕНА СТРУКТУРА

4.1. Материјална, културна добра и околина

Територија општине Станари обухвата 161 км² што износи 16.100 ха, од укупне површине, на пољопривредно земљиште отпада 55.00%. Сљедећи значајан простор чине шуме: 40.95%.

4.2. Становништво и насеља

Општина Станари се састоји од 13 насељених мјеста, а то су: Брестово, Цвртковци, Осредак, Љеб, Радња Доња, Церовица, Остружња Доња, Остружња Горња, Јелањска, Рашковци, Митровићи, Драгаловци и Станари. Најудаљеније насељено мјесто је Церовица, а најближе Станари.

У тринаест насеља крњинско-станарског подручја, у току рата и поратном периоду, десиле су се присилне и спонтане миграције, али знатно мањег интензитета, него у другим дијеловима Републике Српске, у цјелини. Процјена је да је миграциони биланс позитиван и да у тринаест насеља живи око осам хиљада становника.

Табела број 2 Број становника и густина насељености

ЗОНА ОПШТИНСКОГ ЦЕНТРА	НАСЕЉА У САСТАВУ	ПОВРШИНА ЗОНЕ (ха)	БРОЈ СТАНОВНИКА 2013. ГОДИНЕ	ГУСТИНА НАСЕЉЕНОСТИ (ст/км²)
СТАНАРИ	Брестово	21,154	766	58,1
	Цвртковци	1,070	653	83,7
	Осредак	552	314	109,6
	Љеб	562	382	77,9
	Радња Доња	1,369	402	42,3
	Церовица	2,269	1,230	74,7
	Остружња Доња	1,160	938	97,5
	Остружња Горња	934	428	52,9
	Јелањска	1,571	481	44,4
	Рашковци	1,195	500	55,5
	Митровићи	715	252	61,1
	Драгаловци	1,309	396	77,8
	Станари	1,230	1,023	107,3
	Укупно	16,090	7 765	69,8

V СТАМБЕНИ И ДРУГИ ГРАЂЕВИНСКИ ОБЈЕКТИ

Објекти, изграђени на подручју општине, су претежно стамбени, пословни, образовни, здравствени, спортски и други.

Посебно занимљиву категорију објеката представљају стамбени објекти у приватном власништу, који су углавном грађени од чврстог грађевинског материјала (цигла, бетон) и са дрвеном кровном конструкцијом.

На подручју општине постоје школски објекти са значајним капацитетима за смјештај евакуисаних грађана. Укупан број школских објеката, у општини Станари је 11, и то: Брестово Доње, Јелањска, Цвртковци, Драгаловци, Тедин Хан, Радња Доња, Церовица, Остружња Доња, Брестово Горње, Осредак и Станари. Све школе носе назив ОШ „ДЕСАНКА МАКСИМОВИЋ“. Број ученика, који похађа наставу, у наведеним школама је око 464 ученика.

Слика број 1

ОШ „Десанка Максимовић“ Станари

5.1. Транспортни и други објекти и инфраструктура

На подручју општине Станари развијен је друмски и жељезнички саобраћај. Кроз општину пролазе дијелови регионалних путева:

Добој-Прњавор Р474а, Прњавор-Јеллах Р474 и Тедин Хан-Теслић Р473.

Путну мрежу општине Станари чине некатегорисани путеви и локални категорисани путеви, који повезују мјесне заједнице са регионалним путевима. Преглед укупне дужине некатегорисаних путева, по насељеним мјестима, је дат у табели.

Табела број 3 Некатегорисани путеви

Насељено мјесто	Дужина у м
Брестово	27 435
Љеб	11 249
Осредак	16 210
Драгаловци	16 136
Цвртковци	11 156
Радња Доња	15 149
Остружња Горња	10 100
Остружња Доња	18 006
Станари	21 881
Митровићи	13 923
Рашковци	15 010
Јелањска	19 917
Церовица	40 259

Табела број 4

Преглед локалних категорисаних у општини Станари дат је у табели:

ПУТ	КАТЕГОРИЗАЦИЈА	ДУЖИНА (М)		
		АСФАЛТИРАНО	НЕАСФАЛТИРАНО	УКУПНО
Р-474а-ОстружњаДоња-Церовица-Лончари	Локални Л1	8760		8760
Р-474а-Грич-Јелањска-Љ.Воде (до полигона у Љ.В)	Локални Л2	11480	1310	12790
Р-474 Цвртковци-Митровићи-Брестово	Локални Л3	17306	984	18290
Јелањска-Осиња	Локални Л4		679	679

Р-474а- Станари(Редак-Цамцинац)-Остружња Д (Цамцинац-школа,Дабинац-Стевановићи-Крст,трговина-Видовићи Р 474)	Локални Л5	4235	2205	6440
---	------------	------	------	------

ПУТ	КАТЕГОРИЗАЦИЈА	ДУЖИНА (М)		УКУПНО
		АСФАЛТИРАНО	НЕАСФАЛТИРАНО	
Р 473 – Осредак-Кулаши	Локални Л6	1670	2060	3730
Р 474 – Радња Доња-Радња Горња	Локални Л7	3180	4150	7330
Р 474 – Станари-Растуша	Локални Л8	500	900	1400
Л2 – Рашковци – Цвртковци (гробље,црква,центар) – Илова	Локални Л9	3300	5210	8510
Р 474 – Драгаловци – Митровићи – Брестово – ЛЗ	Локални Л10	2655	4945	7600

ПУТ	КАТЕГОРИЗАЦИЈА	ДУЖИНА(М)		
		АСФАЛТИРАНО	НЕАСФАЛТИРАНО	УКУПНО
Гарић Обала- Штрпци (мост на Укрини)	Локални Л11	1260		1260
Л3(раскрсница у Митровићима) – Илова	Локални Л12	780	20	800
Л1(клупе) – Купинари – Продановићи – Р 474	Локални Л13	2597		2597
Р 474 – Топреци –гробље у Радњи Доњој– Зеленковићи – школа – Л7	Локални Л14	2500	2028	4528
Гробље у Радњи Доњој. – Симаковићи – Дакићи	Локални Л15		2070	2070

ПУТ	КАТЕГОРИЗАЦИЈА	ДУЖИНА		
		АСФАЛТИРАНО	НЕАСФАЛТИРАНО	УКУПНО
Зорански поток – Висови	Локални Л16	125	1445	1570
Школа Горње Брестово – Брковићи – Л3	Локални Л17			2120
Р 474 – Малићи – Кесери – Л3	Локални Л18		2520	2520

Л1 – Николчићи – Васиљевићи – Р 474	Локални Л19	1186	2634	3820
Редак– Бајићи – Р 474	Локални Л20	1190		1190
Л5 – црква Станари – гробље – Блатњаци – Р 474	Локални Л21	2265	945	3210

Изградњом аутопута Бања Лука – Добој, који ће пролазити кроз територију општине Станари, Станари ће повећати свој саобраћајни значај и капацитет на подручју Републике Српске и шире регије.

Кроз подручје општине пролази електрифицирана пруга Бања Лука - Добој, са четири жељезничке станице, која је окосиница развоја базно-енергетских капацитета ширег значаја. У Драгаловцима се налази терминал са истоварном рампом за жељезнички саобраћај.

5.2. Објекти за снабдијевање водом

Подручје општине Станари снабдијева се водом из водоцрпилишта (бунара), дубине 100 метара, у којем се налази пумпа, на дубини 60 метара, снаге 5,5-7,5 kW и протоком од 6-7,5 m/s и резервоара, одакле креће главни вод за снабдијевање територије општине Станари. Секундарна мрежа је, већим дијелом, непозната, јер не постоји пројектно-техничка документација.

Канализациона мрежа не постоји на општинском подручју и, у 40% случајева, се састоји од инвивидуалних септичких јама, које се повремено празне и одвозе на непознате локације, а 60% становништва има директну одводњу отпадних вода у рјечицу Остружњу.

Остали водозахвати, на територији општине, су:

Табела број 5

Тачка	Координате	Надморска висина (м)	Опис мјеста	Дубина воде	Квалитет водозахвата и напомене
1.	N (44°44.841') E (017°46.646')	201	Осредак, поред пута Р 473	преко 1 м	одличан
2.	N (44°44.776') E (017°47.310')	196	Љеб (мост код Рибе)	око 40 цм	задовољава
3.	N (44°44.331') E (017°47.919')	199	Воденица Панић, поред пута Р 474	преко 1м	одличан
4.	N (44°43.858') E (017°49.257')	202	Плави мост на путу Р 474 - Гостимировићи	око 50 цм	добар
5.	N (44°43.461') E (017°50.731')	209	Топрек мост	око 50 цм	добар
6.	N (44°43.158') E (017°51.067')	208	Мост у Китићима на путу Р 474	преко 1м	одличан
7.	N (44°42.268') E (017°51.906')	216	Мост у Радњи Доњој (улаз у село)	преко 1м	одличан
8.	N (44°45.045') E (017°52.193')	209	Остружња, код Кесера	око 40цм	добар
9.	N (44°45.167') E (017°51.027')	198	Остружња, мост код надвожњака	око 50 цм	добар

Тачка	Координате	Надморска висина (м)	Опис мјеста	Дубина воде	Квалитет водозахвата
10.	N (44°45.996') E (017°47.351')	153	Драгаловци, Радава		Потребно уређење
11.	N (44°46.579') E (017°45.195')	156	Гвоздени мост на Укрини, граница Драгаловаца и Брестова	Преко 1м	одличан
12.	N (44°47.633') E (017°44.405')	164	Јапански мост у Брестову на ријеци Укрини	Преко 1м	одличан
13.	N (44°48.665') E (017°44.848')	158	Брестово, Укрини, кафана код Брковића	Преко 1м	одличан
14.	N (44°50.110') E (017°47.184')	147	Брестово, Симића млин, Укрини	Преко 1м	одличан
15.	N (44°49.177') E (017°49.639')	151	Брестово, тромеђа, мост Легеновац, ауто пут	Преко 1м	одличан
16.	N (44°48.420') E (017°51.320')	157	Цвртковци, Башића мост, Илова	Око 40 цм	Довољан, Потребно уређење
17.	N (44°47.962') E (017°52.396')	165	Јелањска, мост Јелашанка	Око 40 цм	Довољан, потребно уређење
18.	N (44°47.706') E (017°52.233')	175	Јелањска, Злокинац, мост преко потока на путу за Квржиће	Око 40 цм	Довољан, потребно уређење

Тачка	Координате	Надморска висина (м)	Опис мјеста	Дубина воде	Квалитет водозахвата
19.	N (44°46.226') E (017°51.244')	251	Јелањска базен		Потребан хидрант
20.	N (44°45.757') E (017°50.699')	199	Јеринић језеро	Преко 1м	Одличан, уредити прилаз
21.	N (44°45.260') E (017°49.780')	187	Хидрант, рудничка управа, Станари		
22.	N (44°45.180') E (017°50.362')	190	Центар Станара, подземни хидрант		Набавити хидрант
23.	N (44°41.437') E (017°50.380')	244	Радња доња, поток Шушковац, код Јовичића		Потребно уређење водозахвата

5.3. Мостови и тунели

На регионалном путу Р474а Добој-Прњавор, који пролази територијом општине Станари, у мјесту Драгаловци, налази се мост који спаја општину Станаре са општином Прњавор.

На пружном правцу Добој- Бања Лука, у мјесту Остружња Горња, налази се тунел.

5.4 Електроенергетска инфраструктура

У Станарима је изграђена термоелектрана, која је недавно пуштена у погон, што указује на дугорочно повољну перспективу развоја енергетике ове области. Ово подручје је већ данас покривено модерном преносном мрежом и трафо-станицама, са капацитетом далеко изнад данашњих потреба становништва, индустрије и саобраћаја. Преко овог подручја, пролазе два велика магистрална далековод са одговарајућим трансформаторским станицама.

ЕФТ Рудник и Термоелектрана Станари, издвајају се као најзначајнији привредни субјекти у области индустрије. Њихово стање заштите од пожара је на задовољавајућем нивоу.

Термоелектрана Станари је први погон за производњу електричне енергије у Босни и Херцеговини, који ће се у потпуности придржавати директиве Европске комисије за постројења са великим ложиштима (2001/80/ЕЦ) о заштити животне средине. Емисије штетних материја ће бити у потпуности у складу и са регулативом Републике Српске.

Процјена утицаја на животну средину за ТЕ Станари је показала да изградња и функционисање електране неће имати битнији утицај на животну средину. Значајан број мјера за ублажавање утицаја је уграђен у технологију која ће се користити у електрани. Низак садржај сумпора у станарском лигниту још више поспјешује ове мјере. Одабраним методом одсумпоравања, смањиће се концентрација CO₂, не само на граничне вриједности, предвиђене локалним законодавством, већ на строжије вриједности, које су дефинисане у директиви Европске уније.

У електрани ће се користити суви систем хлађења, што је први такав случај у региону. Овим ће се избјећи испуштање загријане воде од хлађења у локалне водотокове, док ће испуштање димних гасова, унутар ваздушног торња, минимизирати концентрацију загађивача ваздуха. Све преостале загађујуће материје (пепео, продукти одсумпоравања, отпадне воде) из ТЕ Станари ће се мијешати и одлагати у посебно припремљене ђелове Рудника Станари. Та област ће потом бити у потпуности рекултивисана.

5.5. Трафо-станице и далеководи

Напајање електричном енергијом општине Станари, врши се путем преносног вода високонапонског нивоа далековода 110 кВ (ТС 110/35 кВ Станари).

Села се напајају електричном енергијом путем далековода. На сеоским подручјима, изграђене су трафо-станице са решеткастим металним стубовима.

5.6. Здравствени и ветеринарски капацитети

Од здравствених капацитета значајне су амбуланте, које се налазе у мјестима:

- Станари,
- Брестово,
- Драгаловци,
- Љеб,
- Церовица.

Запослено је 12 здравствених радника, од чега 3 доктора, који су распоређени у три тима породичне медицине. Осим тимова породичне медицине, у склопу Амбуланте Станари дјелује и лабораторијска служба, стоматолошка служба и консултативно-гинеколошка служба.

Када је у питању ветеринарска заштита на подручју општине Станари, може се рећи да је она задовољавајућа. На подручју општине раде двије ветеринарске станице. Број грла крупне стоке износи 1 420, ситне стоке 7 190, живине око 27 150.

5.7. Бензинске пумпе

На подручју општине, постоји једна бензинска пумпа која се налази у Станарима и она је уједно и најугроженији објекат од пожара. Налази се у самом центру општине.

5.8. Објекти површинске и подземне експлоатације руда и минерала

Експлоатацију угља на подручју општине Станари, врши ЕФТ Рудник и Термоелектрана Станари (површински коп „Рашковац“, сјеверно лежиште „Остружња“, а јужно лежиште је у фази отварања).

Површински коп „Рашковац“

5.9. Вјерски објекти

На подручју општине Станари, већинско становништво је православне вјероисповијести.

Изузетак чини пар домаћинстава у селу Драгаловци, који су католичке вјероисповијести. Такође у Драгаловцима се налази и католичка црква, која тренутно није у употреби.

Православни храмови, на територији општине Станари, су сљедећи:

- Храм Св. Петке Параскеве у Станарима,
- Храм посвећен Малом Васкрсу у Станарима,
- Храм Покрова Пресвете Богородице у Брестову,
- Храм Рођења Пресвете Богородице у Горњем Брестову,
- Храм Св. Великомученика Димитрија у Цвртковцима,
- Храм Св. Апостола и Јеванђелисте Луке у Осретку,
- Храм Св. Цара Константина и Царице Јелене у Радњи Доњој,
- Храм Св. Великомученика Пантелејмона у Радњи Доњој,
- Храм Св. Петра и Павла у Церовици,
- Храм Св. Јована Крститеља у Остружњи Доњој,
- Храм Успења Пресвете Богородице у Љебу.

VI ИДЕНТИФИКОВАНИ РЕПРЕЗЕНТАТИВНИ РИЗИЦИ

Односи се на ризике елементарне непогоде који укључују хидрометеоролошке, геолошке, биолошке и еколошке ризике са табеларним приказом о којој се врсти ризика ради, обзиром на учесталост јављања (стални, потенцијални).

6.1. Укупна листа идентификованих репрезентативних ризика (оних који су се већ десили или потенцијални који могу узроковати елементару и другу несрећу)

6.2. Хидрометеоролошки ризици

Табела број: 6

Идентификовани ризици	Ризици	
	Стални	Потенцијални
Велике кишне падавине	+	+
Град	+	+
Велики снијег и снијежни наноси		+
Суша	+	+

6.3. Геолошки ризици

Идентификација земљотреса у Републици Српској са претпоставком за општину Станаре

Табела број: 7

Идентификовани ризици	Ризици	
	Стални	Потенцијални
Бања Лука - земљотрес магнитуде 6,5 Рихтерове скале		+
Љубиње - земљотрес магнитуде 6,0 Рихтерове скале		+
Добој - земљотрес магнитуде 3,0 Рихтерове скале		+

6.4. Ризици усљед клизања тла

Табела број: 8

Идентификовани ризици	Ризици	
	Стални	Потенцијални
Клизишта на подручју општине	+	+

6.5. Биолошки ризици

Епидемије заразних болести које нападају људе, биљке, животиње и намирнице биљног и животињског поријекла.

Табела број: 9

Идентификовани ризици	Ризици	
	Стални	Потенцијални
Инфлуенца сезонска	+	
Инфлуенца пандемијска		+
Птичији грип		+
Нове респираторне болести		+
ТБЦ	+	
Цријевне заразне болести	+	
Тровање храном	+	
Трихинелоза		+
Антракс		+
Бруцелоза	+	
Q грозница		+
Ехинокоза		+
Бјеснило		+
Хемоорозична грозница	+	
СПБ	+	
ХИВ/АИДС	+	
Хепатитис Б	+	
Хепатитис Ц	+	

6.6. Ризици за људе, храну и воду

Табела број: 10

Идентификовани ризици	Ризици	
	Стални	Потенцијални
Микробиолошки ризици	+	
Микротоксини	+	
Хистамин		+
Резидуе пестициди		+
Резидуе ветеринарски лијекови	+	
Неоргански контаминанти: метали и металоиди		+

6.7. Ризици код животиња и намирница животињског поријекла

Табела број: 11

Идентификовани ризици	Ризици	
	Стални	Потенцијални
Птичији грип		+
Антракс	+	
Бруцелоза	+	
Q грозница	+	
Бјеснило	+	
Слинавка и шап		+
ТСЕ		+
Класична куга свиња	+	
Болест плавог језика		+

6.8. Ризици од пожара отвореног простора

Табела број: 12

Идентификовани ризици	Ризици	
	Стални	Потенцијални
Пожари у високим шумама	+	
Пожари у изданичким шумама	+	
Пожари на необраслом шумском земљишту	+	
Пожари на пољопривредном земљишту	+	
Пожари у културама	+	
Пожари у приватним шумама	+	
Пожари у државним шумама	+	
Пожари у подручјима која су минирана	+	
Пожари у подручјима у близини насеља	+	

6.9. Ризици од експлозије неексплодираних убојних средстава

Табела број: 13

Идентификовани ризици	Ризици	
	Стални	Потенцијални
Активирање мине у минском пољу	+	
Активирање експлозивних остатака из рата	+	
Подметање експлозивне направе на јавном мјесту		+

6.10. Ризици у саобраћају - жељезничком и друмском

Табела број: 14

Идентификовани ризици	Ризици	
	Стални	Потенцијални
Ванредни догађаји у путном превозу	+	
Судар возова		+
Искакање воза из шина		+
Превоз опасних материја	+	
Саобраћајне несреће на магистралним путевима	+	
Саобраћајне несреће на регионалним путевима	+	
Саобраћајне несреће на локалним путевима	+	

VII АНАЛИЗА РИЗИКА - СЦЕНАРИЈА

7.1. Од пожара на отвореном простору - „шумски пожари“

Типови шума, врсте дрвећа и њихова осјетљивост на пожаре:

Шумско земљиште заузима око 40% територије општине. Структура шумског земљишта по класама је нешто повољнија, у односу на пољопривредно земљиште, на што указује чињеница да око 80% земљишта припада 4. и 3. катастарској класи.

На овом подручју присутне су високе шуме букве, са релативно скромним просјечним залихама и просјечним прирастом. У широј зони рудишта присутне су културе ариша, боровца и дуглазија. На јужном дијелу присутне су изданачке шуме, прије свега, храста.

На активним и завршним коповима, гдје је присутна стагнација воде, појавила се, као „пионирска врста“, култура јохе, која показује одличан прираст, а слично је и са појачаном пенетрацијом културе брезе. Те чињенице, у будућој рекултивизацији, треба имати у виду због тога што могу имати огроман еколошки и економски значај.

У нарочито угрожене шуме од пожара спадају четинарске културе.

Шуме чистих четинара су на другом мјесту угрожености, мјешовите шуме четинара и лишићара су на трећем мјесту угрожености. Све ове, и друге културе, мјестимично су густо обрасле са доста приземних грана, што све представља повољну могућност за појаву и ширење шумских пожара.

Фреквентност појаве шумских пожара (годишња, мјесечна, дневна) и узроци настанка шумских пожара: До шумских пожара у прошлости долазило је усљед повољних високих температура и нехата. Све шуме, на подручју општине Станари, су угрожене пожаром, јер у љетњим мјесецима нема честих и већих падавина (релативна влажност ваздуха је мала), а количине и врста горивог материјала управо су такве да је опасност од пожара перманентна. Угроженост шума од пожара нарочито је велика у вријеме сушних периода, када је гориви материјал свуда присутан и лако запаљив.

Најчешћи узрочници биљних болести (болести и штеточине шума): Шумски пожари су најчешћи узрочници болести шума, педосфера трпи огромне промјене од шумских пожара. Дегенеративни поремећаји су уништавање биљних и животињских врста шуме, уништавање простирке хумуса и површинских слојева земље, уништавање

микроорганизама који су значајни за развој појединих биљних врста у шуми, као што су микоризне гљивице, без чијег присуства у земљи не могу да расту борови, храстови и друга дрвећа. То доводи до појаве корова на опожареном земљишту.

Законадавне институције за заштиту шума: Мјере заштите од пожара за шумске пожаре су дате у Закону о шумама Републике Српске и Правилником о заштити шума и објеката од пожара Јавног предузећа »Шуме Републике Српске« а.д. Соколац.

Мјере заштите од пожара приликом нових шумских засада: Планско подизање шума, почев од од правилног засада и узгајања шума, стварање противпожарних препрека, односно остављање одговарајућих чистина, усјека, поља, пашњака или кориштење природних препрека пожара.

7.2. Ризик од пожара

Пожар је свако неконтролисано сагоријевање које се одвија мимо интереса друштва, наноси му материјалне губитке, негативно утиче на екологију и може довести до угрожавања физичког интегритета људи, па чак и до губитка људских живота. Могу бити изазвани природним катастрофама, као што су земљотреси и ерупције вулкана, али најчешћи узрок настанка пожара је људски фактор, изазван непажњом или нехатом човјека. Пожари су често везани са експлозијама, некад су они узрок експлозије, а некад посљедица.

Постоје три основне ствари, како би дошло до пожара, а то су:

- Топлота,
- Запаљива материја,
- Оксидатор.

Узроци настанка пожара су различити, у зависности од околине у којој је настао пожар, технолошког процеса производње, временских услова, итд. Узроци настајања пожара, који доводе до паљења гориве материје, су:

- Директни додир са отвореним пламеном или ужареним материјама,
- Експлозивно сагоријевање материја,
- Хемијске реакције,

- Самозагријавање и самозапаљивање,
- Електрицитет,
- Механички узрок.

3. Процјена ризика од пожара

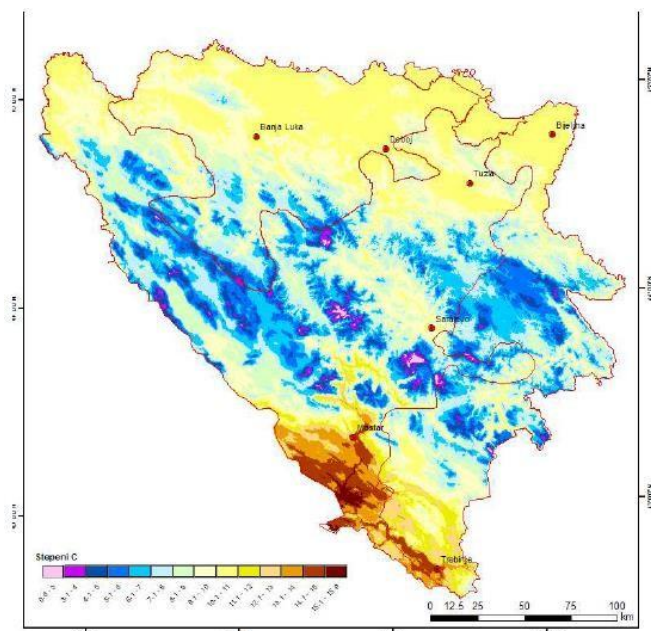
Процјена ризика од пожара представља идентификацију, процјену и управљање ризицима, који проистичу из појаве пожара. Једноставно речено, процјена ризика од пожара је алат који се користи за идентификацију опасности и ризика који произилазе из њих.

Процјена ризика од пожара је организовани и методолошки поступак за анализу активности на радном мјесту које могу представљати опасности од настанка пожара, вјероватноће настанка пожара и процјене штете проузроковане пожарима.

Циљеви процјене ризика од пожара су:

- Да се идентификују опасности од пожара,
- Да се смањи ризик уочених опасности, водећи евентуалну штету на прихватљиву,
- Да се примијене техничке и организационе превентивне и репресивне мјере заштите од пожара, у циљу заштите присутних особа.

7.4. Од атмосферских и хидрометеоролошких хазарда - поплава, града, високих сњежних падавина, суша, олујних вјетрова и других хазарда:

Разлика средњих годишњих температура ваздуха периода 1981-2010. У односу на 1961-1990. (Аутор Даворин Бајић)

Сњежне падавине

Хидрографски показатељи - ријеке и водотоци:

Табела број: 15

Ред. број	Назив ријеке-потока	Дужина у км	Плавна површина у ха	Назив угроженог подручја, насеља
1.	Укрина	11,00	240	Драгаловци, Брестово
2.	Мала Укрина	5,8	130	Драгаловци, Љеб и Осредак
3.	Остружња	15,00	30	Остружња Горња, Остружња Доња, Станари, Рашковци
4.	Радња ријека	13,8	110	Радња Доња, Церовица, Осредак, Остружња Доња, Драгаловци, Станари, Љеб
5.	Илова ријека	15,5	350	Брестово, Митровићи, Цвртковци, Јелањска

Водостаји, у појединим коритима ријека и њених притока, промјењиве су вриједности и зависе од годишњих доба, односно количине падавина. У јесен и прољеће највећи су максимални водостаји, а крајем лета и почетком јесени мањи – минимални водостаји. Директни узроци поплава најчешће су падавине кише. Киша одмах доводи до пораста водостаја. На висину поплавног таласа, на првом мјесту, утиче количина падавина. Пљускови кише, ако трају кратко, имају локални карактер поплава, док дуготрајне кише утичу на цијели слив или велике његове дијелове, засите земљиште водом и доводе до пораста водостаја у цијелом рјечном сливу.

7.5 Угрожена подручја од интензивних и дуготрајних падавина

Неуређеност потока Остружња, у насељеном мјесту Станари, посебно у његовом дијелу, између десне стране регионалног пута на правцу Станари, према Драгаловцима, од моста гдје поток прелази на десну страну пута па до другог моста на истом правцу, гдје се исти својим током враћа на лијеву страну пута и жељезничке пруге.

Поплаве на станарском подручју 2010. године

У дијелу насеља Станари, поток Рашковац наноси огромне штете домаћинствима у овом дијелу насеља Станари, због неодржавања корита истог, као и због наношења муља, пијеска и других материјала, који се таложе од Рудника. Природни профил водотока се, не само смањује, него на мјестима и потпуно затрпава.

7.6. Најчешћи узрок и посљедице поплава

Обилне падавине и нагло топљење снијега и велика сливна подручја, а слив свих ријека је бујичног карактера, тако да је заштита од поплава отежана. Ризик од поплава, за поједина подручја општине Станари, је веома велик.

7.7. Мјере заштите од поплава

У оквиру урбанистичких мјера заштите од поплава, врши се праћење утицаја ријека и појаве поплава, те израда одговарајуће документације за заштиту подручја и забрана градње у долинама ријека ради смањења штета од поплава, као и ради смањења негативног утицаја на профил корита ријека и потока. Могуће загађење воде је сасвим реално, то нарочито важи за бунаре који се налазе у близини ријечних корита. У времену поплава, неопходно је вршити контролу воде свакодневно.

7.8. Суша

Појам метеоролошка суша подразумијева дужи временски период без падавина, гдје су анализирани дани без падавина, дефинисани као дани у којима нема падавина или падне мање од 0,1 мл/цм² кише. На подручју општине Станари, годишње има око 218 дана без падавина. Већи дио општине чине брдовити предјели, који окружују котлину, а како се повећава надморска висина, повећава се годишњи број дана са падавинама, тако да се на брдовитим подручјима, током године, може очекивати нешто мањи број дана без падавина.

Сушни периоди се јављају два пута годишње и трају од 15 до 40 дана. На простору општине Станари забиљежене су суше, и то: 2000, 2003, 2006. и 2007. године.

7.9. Процјена стања и властитих могућности на заштити и спасавању

Суша је елементарна непогода која је могућа на простору општине Станари. Суша може изазвати озбиљне штете у привреди општине. За пољопривреду су опасне суше које настају у вегетацијском периоду. Највећи ризик за појаву суше је период од јула до септембра. Како је пољопривредна производња најзаступљенија грана дјелатности становништва, штете на усјевима, као посљедица суше, могу изазвати битно смањење финансијског и материјалног потенцијала становништва. За ублажавање посљедица суше, потребно је надокнадити мањак воде, а то се може на начин да се изради одговарајућа документација студија наводњавања засијаних површина. Суша угрожава снабдијевање водом становништва, како оног које је прикључено на заједнички водовод, тако и оног која имају властите изворе снабдијевања. За отклањање посљедица суше, редовне снаге за заштиту и спасавање могу користити воду оног дијела становништва који имају властите изворе. Исто тако, потребно је обезбиједити напајање сточног фонда власника који то нису у могућности сами обезбиједити.

7.10. Олујно невријеме

Током лjeta јављају се јаки, а понекад и олујни вјетрови, праћени пљуском кише и грмљавином, а понекад и појавом града. Према томе, у највећем броју случајева, на подручју општине Станари, преовладавају слабији вјетрови, а у одређеној временској ситуацији може се појавити јак или олујни вјетар, са олујним невременом.

7.11. Процјена стања и властитих могућности на заштити и спасавању

Вјетар олујне и орканске јачине није карактеристичан за подручје општине Станари, али могуће је појављивање у само кратким и прилично неодређеним временским интервалима, а проузроковао би велике штете, и то: у пољопривреди и шумарству због полијегања житарица, осипања зрна из класа, прелома стабљика, кидања цвјетова, опадања плодова, ломова грана и цијелих стабала шумског дрвећа. Оперативне снаге за заштиту и спасавање ангажоваће се на рашчишћавању, помоћи при санацији оштећених кровова те уклањању срушеног дрвећа.

7.12. Град

Подручје општине Станари налази се, у метеоролошком смислу, гдје је честа појава града. Он пада искључиво из облака праћеног грмљавином, а најчешће у лjetњем дијелу године. Својим интензитетом наноси велику штету покретној и непокретној имовини као и пољопривреди.

7.13. Сњежне падавине

Параметри за процјену угрожености од сњежних падавина су: учесталост падања снијега, максимална висина и дужина трајања сњежног покривача током године, по мјесецима.

У зимском периоду, као посљедица климатских услова на подручју општине Станари, високи снијег и сњежни наноси су честа појава. Снијег са количином падавина, већом од 0,1 мм, у просјеку, годишње се јавља око 30 дана. Висина сњежног покривача, изнад 30 цм, годишње се просјечно јавља у 10 дана, док се висина изнад 50 цм јавља ријетко, у просјеку једном годишње. Обилне сњежне падавине изазивају прекиде у саобраћају те угрожавају нормално одвијање живота и рада. У тим ситуацијама, долази до отежаног снабдијевања становништва животним намирницама, отежаног приступа школским, здравственим, пословним и разним јавним објектима, кварова на електричним, ПТТ, водоводним и другим инфраструктурним објектима.

7.14. Од хидрометеоролошких хазарда – клизишта, одрони и спуштање тла

Клизање земљишта је један од најчешћих савремених геолошких процеса, који може настати природним путем (ријечном ерозијом, тектонским процесима, дјеловањем подземних и површинских вода) или дјеловањем човјека (минирања, вибрацијом машина, различитом градњом, које могу промијенити стабилност косина). Нагиб косине, у којима се стварају клизишта, може бити врло благ (мањи од 5 степени, до врло стрм - 45 степени), али су клизишта најчешћа на косинама са нагибом, од 10-30 степени.

На подручју општине Станари, тренутно је активно 21 клизиште, од којих су нека у процесу санације. Насељена мјеста, у којима су активна клизишта, су сљедећа: Цвртковци, Брестово, Церовица, Радња Доња, Јелањска, Станари, Митровићи.

7.15. Од биолошких хазарда - епидемије заразних болести које нападају људе, биљке и животиње и намирнице биљног и животињског поријекла:

Врсте заразних болести које нападају људе:

Табела број: 16

Врсте епидемије	Начин ширења болести	Болести	Карактеристике болести	Превентивне мјере
Хидричне	Водом	Трбушни тифус, бациларна и амевна дизентерија, паратифус, колера, вирусни хепатитис.	Експлозивни ток болести са великим бројем обољелих у кратком временском периоду.	Санација водних објеката који су имали загађену воду или забрана кориштења исте, уз довођење потребне количине воде.
Алементарне	Храном	Алиментарне токсикације, бутулизам, тровање стафилококе, салмонелозе.	Велики број обољелих који може, обухватити чак и преко 50% захваћеног колектива.	Одговарајућа термичка обрада хране, преглед лица која раде са храном, одговарајући начин чувања хране.

Аерогене	Ваздухом	Грипа и друге респираторне болести	Болести су изложени сви, а посебно људи који се налазе у већем скупу, у затвореном простору.	Епидемија није вјероватна на подручју елементарне непогоде, уколико иста није била присутна већ прије несреће; потребно је избјегавати веће групе људи у затвореним просторима, и вакцинисање.
Трансмисивне	Инсекти (комарци,вашке, мухе)	Пјегави тифус, повратне грознице, маларија, папатац	Уколико на угроженом подручју појаве се узрочници назначених болести, постоје повољни услови за њихово ширење и развој епидемије.	Уништавање преносиоца болести (комараца, муха, вашки) Хемопротекција.

7.16. Ризици по становништво

Епидемиолошка и санитарна опасност не би изазвала оштећења и уништавање личне имовине, али би утицала на значајан пад животног стандарда и прекид уобичајеног начина живота, што би се одразило:

- у нехигијенским условима смјештаја,
- у недовољној снабдјевености питком водом,

- у исхрани, која не задовољава минимум потреба,
- у условима, који онемогућавају провођење мјера личне хигијене,
- појаву болести и могућих смртних посљедица.

Епидемија било какве врсте би несумњиво проузроковала низ социолошких и психолошких посљедица.

7.17. Ризици по биљке

Општина Станари је пољопривредно подручје, гдје све биљне врсте, у већој или мањој мјери, нападају биљне болести, штетници и корови.

Врсте најчешћих биљних болести и биљних штеточина на подручју општине

Ратарска производња - стрна жита, за пшеницу, зоб и јечам уобичајне биљне болести су рђа и пеплица. Разлог је појаве: *Fusariuma* i *Tilletiae*.

У производњи стрних жита, посебно зоби, регистрована је појава лема-житна пијавица. За кукуруз су уобичајене биљне штеточине, кукурузна пипа, кукурузни пламенац, кукурузна златица, жичњака и птице.

Напад биљних болести нарочито би се повећао у вријеме елементарних непогода (леда, јаких киша и великог снијега), последице којих би настали улазни отвори, погодни за продор бактерија и разних гљивичастих обољења. Осим набројаног, а како болести, штетници и корови не познају границе између појединих површина под биљем и пренос са једне биљке на другу, могућа је појава истих на подручју општине Станари и њихово ширење из других општина. Стога је потребно обратити пажњу при третирању штетника и корова да не би дошло до предозирања, како у јачини средстава (отрова), тако и у количини.

7.18. Ризици по људе, храну и воду

Посебне опасности заразе су заразне болести, које због ширења оболијевања и високог леталитета могу представљати озбиљну и директну опасност за јавно здравље, као што су пандемије инфлуенце, САРС и нове, непознате болести.

Најчешће су заразне болести које имају висок индекс контагиозности и високу стопу леталитета (вирусна хеморалгична грозница, жута грозница и куга). На подручју општине Станари могућа је појава заразних и паразитских болести.

7.19. Ризици код животиња и намирница животињског поријекла

Могућност појаве болести домаћих животиња, које су узроковане микроорганизмима и паразитима, на простору општине, су велике, обзиром на број сеоских домаћинстава која узгајају стоку. На појаву сточне заразне болести, која се може ширити са једне на другу животињу (епизоотије), мора се посумњати, ако у краћем временском периоду, у истом дворишту, штали, обору или стаду, оболе или угину више животиња са једнаким или сличним знацима болести.

Имајући у виду да се узрочници заразних болести животиња (слинавка, шап, говеђа и свињска куга) могу наћи свагдје у природи (ваздуху, води, храни), као и у измету болесних животиња, опасност по здравље животиња су велике, а посебно у сеоским срединама.

Пошто заразне болести домаћих животиња својом појавом чине велику економску штету за друштво, потребно је предвидјети начин, мјесто и вријеме за нешкодљиво уклањање уинулих и заражених животиња, одредити правне субјекте (ветеринарске станице и ветеринарске амбуланте) за реализацију истог, а у резерви обезбиједити потребна дезинфекциона средства.

7.20. Инциденти од експлозија мина и неексплодираних убојних средстава

Најчешће страдање од мина је улазак у минско поље, ради обављања одређених радова (чишћење корова, сјеча шуме, брање шумских плодова, чување стоке и обављање лова). Тренутно најугроженије подручје од мина је Церовица. Социјално-економски положај преживјелих жртава мина је лош у погледу запослења; имају обезбијеђено лијечење и скромну социјалну помоћ. Деминирање на простору општине Станари вршиће се средствима донација и средствима из буџета БиХ, Савјета министара и општине Станари.

VIII ВРСТА И БРОЈ РЕАЛНИХ РИЗИКА

Географске карактеристике општине Станари и њена економска и урбана развијеност указују на могућност појава природних и техничких катастрофа – ризици који би могли проузроковати губитак људи, имовине, инфраструктуре и животне средине. Елементарне непогоде и друге несреће, које би могле угрозити подручје општине, су:

- пожари отвореног простора (шумски пожари),
- атмосферско – хидролошке опасности (поплаве, велике сњежне падавине, суша и олујни вјетрови и град),
- земљотреси,
- техничко – технолошке несреће у привреди и
- несреће у друмском и жељезничком саобраћају.

Поред ових, могу се истовремено појавити и други облици угрожавања, као што су:

- клизишта и одрони,
- епидемије, заразних болести (заразне болести људи, животиња, биљка и намирница биљног и животињског поријекла),
- несреће у индустријским и другим привредним објектима,
- несреће експлозије неексплодираних убојних средстава.

IX СЦЕНАРИО НАЈГОРЕГ МОГУЋЕГ ДОГАЂАЈА

У општини Станари, могући су ризици са најгорим сценаријем, са сљедећим последицама:

- већи број људских жртава (лакше и теже повреде и смртно страдали) и
- већа материјална штета.

Ризици са већим бројем људских жртава, на подручју општине Станари, могу се класификовати у двије групе:

I група: ризици са људским жртвама, који би настали у току трајања акцидента и по завршетку акцидента;

II група: ризици са индиректним дејством, који би настали као последица директних ризика са дејством и до неколико година касније.

Ризици са већом материјалном штетом могући су на:

- индустријским објектима,
- стамбеним објектима,
- пословним објектима,
- критичним инфраструктурним објектима,
- пољопривредној производњи,
- сточарству,
- шумарству,
- индустријској производњи.

Ризици са људским жртвама били би:

- губитак људских живота и повреде,
- паника и социјални поремећаји.

Друштвено - економски ризици су:

- оштећења на основним природним ресурсима и животној средини,
- губитак смјештаја; привремена или трајна миграција,
- губитак индустријске или пољопривредне производње (сходно томе губитак радних мјеста, дохотка и прикупљених пореза),
- поремећај тржишта и дистрибуције; губитак трговине и услужне дјелатности,

X ПРИЈЕДЛОГ ЗА НИВО МЈЕРА И АКТИВНОСТИ

10.1. Мјере и радње које треба спровести у циљу превентивног дјеловања од природних и других несрећа

10.2. Земљотрес

- развој могућих индикатора за упозорење (сеизмолошке станице),
- придржавање грађевинских норматива у изградњи,
- измијештање угрожених заједница ризичних скупина,
- програм упознавања и информисања јавности на опасност.

10.3. Поплаве

- регулација одбране од поплава (насипима, бранама и обалоутврдама),
- регулација и кориштење земљишта,
- грађевинске регулације,
- осматрање и системи упозоравања на долазећу опасност,
- измијештање ризичних група,
- планови за евакуацију, обезбјеђење финансијских средстава и МТС за хитне ситуације
- програми информисања и упознавања јавности о опасностима.

10.4. Клизишта

- регулација и кориштење грађевинског земљишта,
- систем за осматрање и дојаву гдје је то могуће,
- евакуација или измјештај ризичних скупина,
- програм упознавања јавности о условима грађења на ризичном и нестабилном подручју.

10.5. Пожари

- прецизна процјена опасности,
- ефективни системи осматрања, дојаве и узбуњивања,
- провођење превентивних мјера заштите од пожара,
- сезонске мјере ублажавања (смањење гориве материје),
- грађевинске регулације,
- програм упознавања и обучавања становништва на сарадњи и учешћу у провођењу мјера превенције и ублажавања посљедица, а посебно у критичном временском периоду појаве и настанка пожара.

10.6. Суша

- кориштење земље и планови наводњавања,
- одговор на сушу укључује обезбјеђење хране и рационално кориштење воде, медицинске и здравствене помоћи (санитарна превенција и могућности појаве епидемија),
- хитан смјештај,
- програми информисања о начину кориштења земљишта у сушном периоду.

10.7. Епидемије

- медицински план треба да покрива превентивне и оперативне мјере у случајевима настанка и трајања епидемије,
- мониторинг медицинских и здравствених планова, након хитне ситуације,
- обезбјеђење медицинских средстава и залиха у очекивању и појаве епидемије и
- упознавање и информисање јавности, у току и последице епидемије.

10.8. Велике несреће

- добро планирање (локација) потенцијалних зграда или мјеста гдје могу настати несреће,
- посебне грађевинске регулације,
- провођење безбједносних мјера, у случајевима провођења евакуације,

- ефикасна организација хитних служби (ватрогасних, спасилачких и др), које су способне да одмах предузму акцију.

XI ДОНОШЕЊЕ ОДЛУКЕ ПО ПРИЈЕДЛОГУ ЗА НИВО МЈЕРА И АКТИВНОСТИ

11.1. Земљотрес

Могуће посљедице су: директни и индиректни утицаји, рушење зграда, уништавање индустријске и транспортне инфраструктуре, ширење вируса и настанак заразних болести, настанак велике штете, које изискују хитне противмјере, посебно потрага, спасавање и пружање медицинске помоћи, тешкоће приступа и кретања, велики губици и штете, велики број срушених објеката, један број повријеђеног становништва и мањи број смртно страдалих. Земљотрес, по свом дјеловању и изненадним појављивањем, изазива страх код становништва, физичке и психичке трауме, што отежава предузимање мјера заштите и спасавања. Санирање посљедица земљотреса и предузимање мјера заштите и спасавања, у вријеме појаве, могуће је извршити капацитетима града.

11.2. Поплаве

Могуће посљедице су: утапање, изолација, недостатак хране и лијекова, опасност од епидемије, повреде као резултат нанесеног материјала, проблеми везани за угинуле и повријеђене животиње, уништавање зграда и инфраструктуре, уништавање или оштећења мостова, путева, далековода и водовода, штета на возилима и другој опреми, велика количина наносног материјала на мјестима на којима је бујица прошла, одношење, рушење и поткопавање путева, пропуста, жељезничке пруге, мостова, одношење обалоутврда и осталих ријечних објеката, одношење људи и стоке, изазивање рушења објеката, уништавање подземних инсталација, промјена тока ријеке наношењем велике количине наноса, камена, земље, шљунка на плодно земљиште.

11.3. Шумски пожари

Могуће посљедице су: велике материјалне штете у шумским комплексима, смањење или потпуно пресушивање изворишта воде, ерозија земљишта, уништење туризма, ловних терена, дивљачи; уништењем шума нестају многи екосистеми и ланци исхране на земљи, настају поплаве због немогућности задржавања већих количина воде код обилних падавина, појава клизишта и одрона.

11.4. Природни узроци (суша, олујно невријеме, град, клизишта и високе сњежне падавине)

Климатске промјене могу проузроковати све учесталије временске непогоде на подручју општине Станари. Према досадашњим подацима, због штета на пољопривредним културама, изазваних сушом, градом и олујним невременом, у задњих 10 година није проглашавана елементарна непогода. Обзиром да општина има велике обрадиве пољопривредне површине, у будућности, од наведених елементарних непогода се очекују велике штете.

11.5. Биолошки хазарди - епидемије заразних болести које нападају људе, животиње и биљке и намирнице биљног и животињског порјекла

Могуће посљедице код људи су разне врсте болести, укључујући: хепатитис, тифус, колера, дифтерија, маларија, грипа, дијареја, кожне болести, тровање храном итд. Могуће посљедице код животиња су: куга и врбанац свиња, бјеснило паса, антракс, шуштавац и парашуштавац говеда, антипатична куга перади, трихинела свиња, ТБЦ, маститис, бруцелоза, кју грозница, ендо и ектопаразити. Могуће посљедице по биљке су: појава кукурузне пипе, пламенца, златица, појава сојине пламењаче, појава земљишних штеточина код поврћа, као што су: елатердае-жичњаци, грилоталпа; код крмног биља појава лисне луцеркине пипе, луцеркине бубе.

Процјењује се да на подручју општине Станари нису могуће епидемије које би обухватиле веће групе становништва, као и епизоотије код домаћих животиња.

За праћење појаве епидемија и предузимање превентивних мјера постоје организоване редовне службе (епидемиолошке и ветеринарске).

11.6. Несреће у индустрији и у другим привредним објектима

Могуће посљедице су: несреће које су по природи неочекиване, а могу створити проблеме и реакцију које могу бити озбиљне, опсежне, и тешке (спасавање из рушевина, један број смртно страдалих тешко и лакше повријеђених, идентификација жртава може бити отежана), објекти лакше и теже оштећени, пожари, настанак опасних гасова.

11.7. Несреће од неексплодираних убојних средстава

Могуће посљедице су: минске несреће, страдање становништва од мина (смртно), повреда становништва од мина са тешким посљедицама (губљење виталних органа), угрожавање заједница, немогућност кориштења објеката инфраструктуре и земљишта, ограничено кретање и други животни проблеми.